

De syv fagområdene/progresjonsplan, aldersadekvat tilrettelegging.

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK	HVA GJØR VI I BARNEHAGEN?	BARNEHAGENS MÅL
<p>Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Fagområdene skal bidra til at barn blir kjent med og får forståelse for planter og dyr, landskap, årstider og vær. Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppleve naturen og undring over naturens mangfoldighet. • Oppleve gleden ved å ferdes i naturen og få innsikt i natur, miljøvern og samspill i naturen. • Få erfaringer og kunnskap om dyr og vekster. • Erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet. <p>Personalet må ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser, og forutsetninger og stimulere dem til å oppleve med alle sansene, iaktta og undre seg over fenomener og teknologi.</p>	<p>Vi bruker naturen rundt oss.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Går på oppdagelsesferd ute. • Vi prater med barna om det vi ser og opplever. • Ser på ting i fjæra. • Snakker om hva som skjer når årstidene skifter. • Ta vare på naturen. • Dyrene som lever i skogen. • Vi prater mye om været og kjenner på været. Vi har egen vær tavle som viser årstid og været i dag. • Barna blir kjent med tekniske hjelpemidler som datamaskin, skriver, fotoapparat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna skal oppleve glede ved å ferdes i naturen og få grunn- legende innsikt i naturen, miljøvern og samspill i naturen. • Lære å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i den fysiske verden.

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE	HVA GJØR VI I BARNEHAGEN?	BARNEHAGENS MÅL
<p>I løpet av småbarnsalder tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter. Barn er kroppslig aktive og uttrykker seg mye gjennom kroppen. Barns kontakt med andre barn starter ofte med kroppslige signaler. Dette har stor betydning sosialt.</p> <p>Godt kosthold og veksling mellom aktivitet og hvile er viktig for å utvikle en sunn kropp. Variert fysisk aktivitet både ute og inne er av stor betydning for barns utvikling.</p> <p>Aktiv bruk av natur og nærmiljø gir mange muligheter.</p> <p>Gjennom arbeidet med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring. • Skaffe seg gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer. • Videreutvikler seg motorisk. • Får gode erfaringer med uteliv til ulike årstider. • Utvikle gleden ved å bruke naturen og lære å ta vare den og miljøet. • Utvikle forståelse og respekt for andre - vi er forskjellige! <p>Få kunnskaper om sin egen kropp, og la barna få forståelse for betydningen av sunt kosthold.</p> <p>Personalet må legge opp dagen slik at barna får en variert hverdag med veksling mellom perioder med ro, aktivitet og måltider, og bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner når det gjelder kost, hygiene, aktivitet og hvile.</p> <p>Personalet skal ta vare på barns helse og sikkerhet, og kunne utføre førstehjelp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi tilbyr barna et sunt og variert kosthold. Vi oppfordrer barna til å smake på nye ting. Vi har smøremat hver fredag med ulike pålegg. • Alle avdelingene lager et varmt måltid hver sin dag den siste uken i måneden (avdelingsuke). Barna er med og tilbereder, dekker bord og skjærer ingredienser. • Vi legger opp til varierte aktiviteter og utfordringer for barna både ute og inne. • Vi lærer barna å bli glad i naturen og det å være ute i all slags vær! • Vi oppfordrer barna til å klare selv - dette gir barna utfordringer og mestringsglede. 	<ul style="list-style-type: none"> • Få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring. • Utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp og for at alle er forskjellige.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST	HVA GJØR VI I BARNEHAGEN?	BARNEHAGENS MÅL
<p>Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for å utvikle et rikt språk. Gjennom arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lytter observerer og gir respons i gjensidig samhandling med barn og voksne. • Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd • Bruke språket sitt for å formidle ønsker, løse konflikter og skape positive relasjoner. • Bli kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m • Lytte til lyder og rytme i språket og bli kjent med bokstaver og tall <p>For at vi i barnehagen skal arbeide i retning av disse målene må vi være gode forbilder for barna. Ta oss tid til å lytte og kommunisere med den enkelte. Legge til rette for et godt språk miljø. Oppmuntre barna til å bruke språket sitt aktivt. Være oss selv bevisste i samvær med barna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi bruker mye tid på å prate med barna. • Vi setter ord på det vi ser og opplever i det daglige. • Vi bruker bøker i det daglige sammen med barna. • Alle avdelingene har en liten lesestol og bøker lett tilgjengelig for barna. • Vi bruker mye sang, rim og regler. • Vi bruker sangkort - dette for å konkretisere og synliggjøre de enkelte sangene. • Vi lærer barna å bruke språket i alle hverdagssituasjoner og ikke minst i lek. Gjennom leken ufarliggjør vi det å prøve ut nye ord og setninger. 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna skal bruke språket sitt for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og skape positive relasjoner i lek og annet samvær. • Bli kjent med bøker, sanger, rim og regler bilder og media.

ANTALL – ROM - FORM	HVA GJØR VI I BARNEHAGEN?	BARNEHAGENS MÅL
<p>Barn er tidlig opptatt av tall og telling, de utforsker rom og form, de argumenterer og er på jakt etter sammenhenger. Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikler barn sin matematiske kompetanse.</p> <p>Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opplever glede over å utforske og leke med tall og former. • Tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper • Erfarer, utforsker og leker med form og mønster • Erfare ulike typer størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne • Erfare plassering og orientering og på den måten utvikler sine evner til lokalisering. <p>For at vi i barnehagen skal arbeide i retning av disse målene, må personalet være lyttende og oppmerksomme i forhold til den matematikken barnet uttrykker gjennom lek, samtaler og hverdagsaktiviteter. De voksne må også resonnerer og undre seg sammen med barna over størrelser, antall, former osv. de må også legge til rette med ulike spill, aktiviteter, leker som kan stimulere barna til utvikling innen dette fagområde.</p>	<p>Vi legger inn ulike begreper og aktiviteter i hverdagen som gir rom for barnas utvikling av dette fagområdet. Dette gjør vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Telle hvor mange vi er • Snakke med barna om antall, former, farger, størrelser i hverdagen • Telle når vi dekker bordet • Ta ut av oppvaskmaskinen – sortere • Ulike farger på kopper / asjetter • Eventyr • Bruke sanger, rim/regler, bøker med antall / tall • spill m.m. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve glede over og utforske og leke med tall og former • Tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI	HVA GJØR VI I BARNEHAGEN?	BARNEHAGENS MÅL
<p>Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier og holdninger. Religion og livssyn legger grunnlaget for etiske normer.</p> <p>Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppa. Samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne kulturarven.</p> <p>Gjennom arbeidet med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erfare at grunnleggende spørsmål er vesentlige, ved at det gis anledning og ro til undring og tenkning, samtaler og fortellinger. • Tilegne seg samfunnets grunnleggende normer og verdier. • Utvikler toleranse og interesse og respekt for hverandre • Få kjennskap til kristne høytider og tradisjoner. <p>Personalet må være bevisst sine holdninger, og være gode forbilder for barna. De må møte barnas tro, spørsmål og undringer med respekt. De skal også skape rom for undring, opplevelse, ettertanke og gode samtaler.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Viser alle barn respekt uavhengig av bakgrunn og religion. • Vi bruker mye tid på samtaler med barna. Vi legger opp til at alle skal få komme med sitt uavhengig av alder og språk. • Vi gjør barna kjent med jul - og påsketradisjoner og eventuelt andre høytider som barn med annen minoritet feirer. • 5 åringene går på julegudstjeneste • Vi lærer barna forskjell på ditt og mitt, å dele med andre, være snille med hverandre. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle toleranse og interesse for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssyns-messig tilhørighet. • Utvikle tillitt til egen deltagelse i og påvirkning av fellesskapet

NÆRMILJØ OG SAMFUNN	HVA GJØR VI I BARNEHAGEN?	BARNEHAGENS MÅL
<p>Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett. Barna skal medvirke i og utforske nærmiljøet. Barns ulike erfaringer i hverdagen vil kunne gi kunnskap om ulike samfunn.</p> <p>Gjennom arbeidet med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erfarer at alle mennesker, uansett alder og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap. • Blir kjent med og deltar i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet • Oppleve at det tas like mye hensyn til gutter og jenter. • Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett. <p>For å arbeide i retning av disse målene må personalet arbeide for at alle barn får erfare at de er verdifulle og viktige for fellesskapet. De må jobbe med likestilling mellom jenter og gutter og sørge for at de får varierte utfordringer uavhengig av kjønn. Personalet må også jobbe med at barna får forståelse om kulturelle likheter og forskjeller. De må arbeide for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi sørger for et variert tilbud til barna. Barna skal ha tilgang på ulike leker, uavhengig av kjønn. • Bli kjent med nærområdet til barnehagen. • Gå på tur i skogen, på biblioteket, besøke skolen, m.m. • Skaper trygghet, rettferdighet, respekt og omsorg blant barnegruppa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet. • Utvikle tillit til egen deltakelse i og påvirkning av fellesskapet.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET	HVA GJØR VI I BARNEHAGEN	BARNEHAGENS MÅL
<p>Barnehagen må gi mulighet til å oppleve kunst og kultur og til selv å uttrykke seg estetisk. Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Gjennom arbeid med kunst- kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tar i bruk fantasi, kreativitet og skaperglede. • Skal utvikle sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med og refleksjon over kultur, kunst og estetikk. • Utvikle kunnskap om virkemidler, teknikk og form for å kunne uttrykke seg estetisk gjennom visuelt språk, musikk, sang, dans og drama. • oppleve at kunst kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har sangstunder, hvor barna får uttrykke seg gjennom sang, musikk og rytme. • Vi lar barna få uttrykke seg gjennom: tegning, maling, fingermaling, modell kitt, bygging osv. • Vi danser til musikk • Vi legger til rette for estetiske opplevelser. F.eks: dekke pent på bordet, sortere og sette frem leker på en innbydende måte. Få ting i omgivelsene til og se pent ut - slik at barna får en god sanseopplevelse og følelse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaper glede. • Utvikle elementære kunnskap om virkemiddel, teknikk og form, for å kunne uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama.